

Jakým způsobem si pořizujeme vlastní bydlení?

Co očekáváme od státu v oblasti bytové politiky?

Martin Lux, Tomáš Samec, Petr Gibas

Přehled zjištění:

- 1. Typickým respondentem, který využívá či využil hypoteční úvěr, je člověk vysokoškolského nebo středoškolského vzdělání ve věku 30-44 let žijící v manželství s nezletilými dětmi. Mezi nejmladšími vlastníky bydlení, tedy ve věkové skupině 18-44 let, ovšem hypoteční úvěr využilo jen 36 % a stavební spoření pro účely bydlení jen 43 % dotázaných. Většina mladých lidí tak získala své vlastní bydlení bez využití těchto finančních produktů.**
- 2. Hlavním důvodem nízkého využití úvěrového financování u mladých vlastníků bydlení je finanční výpomoc při pořízení bydlení v rámci rodiny. Mezigenerační výpomoc při pořízení bydlení daleko překračuje význam tržních nástrojů financování bydlení. Ve výsledku jen 26 % vlastníků či družstevníků bydlení ve věkové skupině 18-44 let nevyužilo při pořízení svého bydlení dědictví, daru, finanční výpomoci rodiny, privatizace, restituce nebo bezúplatného převodu do osobního vlastnictví; naopak, více než dvě třetiny mladých vlastníků bydlení získalo buď významnou pomoc státu, nebo, a to zejména, své rodiny.**
- 3. Stavební spoření sloužilo respondentům nejen z větší části pouze pro účely spoření, ale také jej využívali významně více domácnosti příjmově silnější než příjmově slabší. Státní podpora stavebního spoření a hypoték tak významně více končí u příjmově nejsilnějších domácností se vzdělanějšími členy než u domácností příjmově slabších s členy s nižší úrovní dokončeného vzdělání.**
- 4. V posledních 12 letech se významně zvýšil podíl lidí, kteří se domnívají, že zajištění bydlení je zejména soukromou záležitostí rodiny a nikoliv veřejného sektoru. Tento trend velmi pravděpodobně souvisí s podstatným zvýšením role vlastnického bydlení a, naopak, významným oslabením role obecního (sociálního) bydlení v naší zemi. I přesto se však velká většina respondentů stále kloní k nejrůznějším formám státní regulace bytového trhu.**
- 5. Forma regulace, kterou respondent volí, je přímo odvislá od jeho bezprostředních zájmů: nájemníci by na rozdíl od vlastníků bydlení rádi regulovali nájemné a cenu domů/bytů při jejich prodeji, vlastníci rodinných domů (zejména na venkově) by na rozdíl od nájemníků rádi regulovali ceny stavebních materiálů. S výjimkou některých forem regulací tak existuje relativně silné napětí mezi různými skupinami respondentů dané různou pozicí na trhu s bydlením a různým právním vztahem k bydlení.**
- 6. Česká populace v postojích k regulaci a deregulaci nájemného zůstává rozdělená na dvě přibližně stejné skupiny: vlastníci domů (oproti nájemníkům v bytech soukromých pronajímatelů) a lidé s vysokoškolským ukončeným vzděláním (oproti lidem se základním vzděláním) se významně více domnívají, že deregulace napomohla fungování trhu bydlení a zejména pak že byla krokem správným směrem.**

Jedním z hlavních finančních nástrojů umožňujících pořízení vlastnického bydlení je hypoteční úvěr. Graf 1 ukazuje procentuální rozložení odpovědí respondentů na otázku, zda využívají nebo uvažují o využití hypotečního úvěru. Od roku 2001 se podíl respondentů využívajících hypoteční úvěr zvýšil o 12 procentních bodů. **Typickým respondentem, který využívá či využil hypoteční úvěr, je respondent vysokoškolského nebo středoškolského vzdělání ve věku 30-44 let žijící v manželství s nezletilými dětmi.** Graf 2 ukazuje, že hypotéku využívá 27 % respondentů ve věkové skupině 30-44 let, ale jen 16 % ve skupině 45-59 let a také jen 11 % ve skupině 18-29 let. Zároveň je hypoteční úvěr častěji využíván respondenty s vysokoškolským (23 %) a středoškolským vzděláním s maturitou (20 %) oproti vyučeným (14 %) a respondentům se základním vzděláním (8 %).

Ve věkové skupině 18-44 let, která využívá hypoteční úvěr nejvíce, je také podíl vlastníků bydlení relativně vysoký: 63 % z dotázaných v této věkové skupině je přímým vlastníkem nebo spoluvlastníkem bytu či domu. **Z nich však využila hypoteční úvěr při pořízení svého vlastního bydlení stále jen menšina: konkrétně 36 % vlastníků bydlení v této věkové skupině. Ostatní mladí vlastníci (64 %) tak hypoteční úvěr pro pořízení bytu či domu nepotřebovali.** I v této věkové skupině platí, že je využití hypotečního úvěru svázáno s úrovní dokončeného vzdělání: vlastníci bydlení s vysokoškolským vzděláním využívají či využili hypotéku nejčastěji (46 %), méně pak vlastníci bydlení se středoškolským vzděláním s maturitou (38 %), vyučení (32 %) a se základním vzděláním (20 %).

U nejmladší věkové skupiny se totiž již ukazuje vztah mezi vzděláním a právním důvodem užívání bydlení: pomineme-li nejmladší věkovou skupinu, kde někteří dotázaní „logicky“ ještě neskončili vyšší úroveň vzdělání, pak ve věkové skupině 30-44 let je mezi respondenty se základním vzděláním „jen“ 58 % vlastníků bydlení, avšak mezi respondenty s ukončeným středoškolským vzděláním činí podíl vlastníků bydlení již 73 % a mezi respondenty s ukončeným VŠ vzděláním pak dokonce 78 %. Právní forma bydlení se tak pravděpodobně již stala významnou dimenzí sociální nerovnosti u tzv. Husákových dětí.

Další finanční nástroj, který může sloužit k pořízení vlastního či družstevního bydlení, je stavební spoření. Jak ukazuje graf 3, stavební spoření je velmi populární a proto je také častěji využíváno než hypoteční úvěr (55 % respondentů uvedlo, že jej využilo). Na druhou stranu, pro účely bydlení využilo stavební spoření jen 25 % respondentů, zatímco podíl respondentů, kteří využili stavební spoření jen jako vhodný spořicí instrument, činil 30 % – **více než polovina z těch, kteří stavební spoření někdy využili, tak používalo tento instrument hlavně pro účely spoření a nikoliv na bydlení.**

V případě využití stavebního spoření je patrná opět vazba ke vzdělání respondenta: stavební spoření využilo (ať už k jakémukoliv účelu) jen 36 % respondentů se základním vzděláním, ale 61 % respondentů s ukončeným středoškolským vzděláním a 64 % s ukončeným VŠ vzděláním. Obdobně stavební spoření využilo 64 % respondentů, kteří svou domácnost řadí spíše k příjmově silnějším, avšak jen 45 % respondentů, kteří svou domácnost naopak řadí k příjmově slabším. **Stavební spoření tak sloužilo nejen z větší části pouze pro účely spoření, ale také jej využívali významně více domácnosti příjmově silnější než příjmově slabší. V této souvislosti je nutné si uvědomit, že jak stavební spoření, tak hypoteční financování, byly a stále jsou, i když v menší míře než dříve, dotovány státem – formou prémie ke stavebnímu spoření nebo možností si odečíst úroky z hypotečního úvěru z daňového základu. Z výše uvedeného je zřejmé, že tato státní podpora končí významně více u příjmově silnějších domácností se vzdělanějšími členy než u domácností příjmově slabších.**

Ze samotných vlastníků bydlení využilo stavební spoření 62 % dotázaných, avšak pro účely bydlení jen 34 % z nich. Ve věkové skupině 18-44 let pak využilo stavební spoření 70 % vlastníků bydlení, avšak jen 43 % pro účely bydlení. Shrňeme-li využití hypotečního úvěru a stavebního spoření v této nejmladší věkové skupině, hypoteční úvěr využilo jen 36 % mladých vlastníků bydlení a stavební spoření pro účely bydlení jen 43 % (26 % s úvěrem ze stavebního spoření) mladých vlastníků bydlení. ***Většina mladých lidí tak získala své vlastní bydlení, aniž by využila jakýkoliv ze dvou zmíněných finančních produktů.***

Hlavním důvodem relativně nízkého využití úvěrového financování u mladých vlastníků bydlení je rozsáhlá mezigenerační výpomoc, resp. finanční výpomoc při pořízení bydlení v rámci rodiny. Mezigenerační výpomoc při pořízení bydlení v ČR daleko překračuje význam tržních nástrojů financování bydlení, jako jsou hypoteční úvěr nebo stavební spoření. Jak ukazuje graf 4, ačkoliv lidé vlastníci své bydlení k němu nejčastěji přišli nákupem za tržní cenu (34 %), téměř třetina respondentů získala své vlastní bydlení dědictvím nebo darem (30 %). Určitá část respondentů své bydlení navíc restituovala či měla možnost jej odkoupit v rámci privatizace obecního bytového fondu (6 %) nebo převodem družstevního do osobního vlastnictví v rámci transformace bytových družstev (4 %).

Významnou roli mezigenerační solidarity potvrzuje i otázka týkající se finanční výpomoci při pořízení bydlení (graf 5): vezmeme-li v úvahu jen ty vlastníky bydlení, kteří si své první bydlení koupili za tržní cenu či si jej sami postavili, pak ve 42 % případů jim na pořízení finančně (nevratným darem) přispěli rodiče nebo ostatní příbuzní a v 7 % dalších případů ještě příbuzní partnera či partnerky. V 8 % případů pak takový finanční dar představoval více než polovinu pořizovacích nákladů.

Větší mezigenerační výpomoc je přitom patrná právě u nejmladších ročníků. Mezi vlastníky či družstevníky bydlení ve věkové skupině 18-44 let získalo 33 % své bydlení darem nebo dědictvím a 5 % privatizací bytového fondu; „jen“ 39 % z nich si své bydlení koupilo za tržní cenu a 16 % si postavilo vlastní dům či byt. Mimo to, většina z těch, kteří si své bydlení koupili za tržní cenu nebo si postavili vlastní dům (přesněji 53 %) dostala finanční výpomoc od svých rodičů a 35 % z nich i finanční výpomoc od rodičů partnera či partnerky; v 11 % případů činila výpomoc rodičů více než 50 % pořizovacích nákladů. ***Ve výsledku tak jen 26 % vlastníků či družstevníků bydlení ve věkové skupině 18-44 let nevyužilo při pořízení svého bydlení dědictví, daru, finanční výpomoci rodiny, privatizace, restituce nebo bezúplatného převodu do osobního vlastnictví; naopak, více než dvě třetiny mladých vlastníků bydlení získalo buď významnou pomoc státu, nebo, a to zejména, své rodiny.***

I zde se projevuje sociální či příjmová nerovnost v přístupu k bydlení. Vlastníků bydlení je mezi mladými lidmi s nižším vzděláním a nižším příjmem méně (jak jsme ukázali výše) a také jsou významně více odkázáni na pomoc rodiny. Zatímco jen 23 % příjmově silnějších domácností vlastníků bydlení získalo své bydlení darem nebo dědictvím, mezi příjmově slabšími domácnostmi činil tento podíl 38 %; zatímco jen 26 % vlastníků či družstevníků bydlení s VŠ vzděláním získalo bydlení darem nebo dědictvím, mezi vlastníky bydlení se základním či vyučeným vzděláním činil tento podíl 38 %.

V případě finanční výpomoci s nákupem bydlení u páru je zajímavé sledovat i dynamiku pomoci ze strany jak rodičů vlastníka, tak i rodičů jeho partnera / partnerky. Ukazuje se (graf 6), že ochota k finanční výpomoci ze strany rodičů partnera / partnerky stoupá, pokud finanční pomoc poskytne i druhá strana, tedy rodiče primárního vlastníka. Pouze ve 4 % případů poskytli finanční výpomoc pouze rodiče partnera / partnerky. Ve 22 % ji poskytly obě

strany, v 17 % pak pouze rodiče či přímí příbuzní vlastníka daného bytu či domu – respondenta výzkumu. Pokud tedy finančně na pořízení vlastního bydlení přispěli příbuzní vlastníka, pak v 60 % případů přispěli též příbuzní partnera / partnerky vlastníka. Získání vlastního bydlení prostřednictvím daru bylo nejčastější v malých obcích, zatímco ve větších sídlech, a zejména pak v Praze, podstatná část respondentů získala své bydlení z privatizace či restituce bytového fondu.

Kromě finanční výpomoci pomáhají rodiče a příbuzní i dalšími, nefinančními způsoby. Ve 37 % případů pomáhají přímí příbuzní vlastníka, tedy zejména rodiče a prarodiče, ve 27 % případů též rodiče a příbuzní partnera / partnerky vlastníka. Mezi nejčastější nefinanční výpomoc patří vybavení domácnosti a pomoc s výstavbou domu. V obou těchto případech také funguje výše zmíněná dynamika pomoci ze strany přímých příbuzných a příbuzných partnera / partnerky.

Další okruh výzkumu představovaly otázky na roli státu v oblasti bydlení. Tabulka 1 uvádí rozložení odpovědí na otázku, zdali je starost o bydlení spíše záležitostí občana a jeho rodiny či spíše záležitostí státu a obce, a to v roce 2001 i v roce 2013. V roce 2001 považovala největší část respondentů starost o bydlení občanů jak za záležitost občana a jeho rodiny, tak za záležitost státu či obce (47 %) a „jen“ 44 % se domnívalo, že starost o bydlení je spíše či především soukromou záležitostí každého občana a jeho rodiny (8 % respondentů uvedlo, že je spíše či především záležitostí státu nebo obce). V roce 2013 považovala starost o bydlení občanů již zřetelná většina respondentů za soukromou záležitost občana a jeho rodiny (60 %) a se střední variantou souhlasilo jen 33 % (6 % uvedlo, že je starost o bydlení občanů především či spíše záležitostí státu nebo obce).

V posledních 12 letech se tak významně zvýšil podíl lidí, kteří se domnívají, že zajištění bydlení je zejména soukromou záležitostí rodiny a nikoliv veřejného sektoru. Tento trend velmi pravděpodobně souvisí s podstatným zvýšením role vlastnického bydlení a, naopak, významným oslabením role obecního (sociálního) bydlení v naší zemi: mezi roky 2001 a 2011 se dle výsledků SLBD zvýšil podíl vlastnického bydlení (v domech a bytech) ze 47 % na 56 % bytového fondu v ČR; naopak podíl obecního nájemního bydlení se snížil ze 17 % na 8-9 % bytového fondu. Ve stejném období se zvýšil i podíl rodinných domů na celkovém bytovém fondu (z 36 % na 37 %). Ve srovnání s ostatními:

- *lidé žijící ve vlastních rodinných domech považují starost o bydlení především nebo spíše za starost občana a jeho rodiny:* zatímco 66 % dotázaných žijících ve vlastních rodinných domech, a to bez ohledu na to zdali ve městě či na venkově, zastává názor, že starost o bydlení je především nebo spíše záležitostí občana a jeho rodiny, ve skupině dotázaných žijících v obecních nájemních bytech zastává stejný názor pouze 46 % z nich. *Fyzická forma bydlení (tj. skutečnost, zdali se jedná o byt či rodinný dům) a právní forma bydlení (tj. skutečnost, zdali se jedná o bydlení vlastní či nájemní), je stejně jako v roce 2001 nedůležitějším faktorem vysvětlujícím rozdílné postoje českých občanů k roli státu v oblasti bydlení;*
- *respondenti s vysokoškolským či středoškolským vzděláním se významně více kloní k názoru, že starost o bydlení občanů je spíše či především záležitostí občana a jeho rodiny* (67 % respondentů s VŠ vzděláním a 63 % respondentů se středoškolským vzděláním), zatímco mezi respondenty s učňovským nebo základním vzděláním je to významně méně (57 % u respondentů s učňovským vzděláním a 54 % u respondentů se základním vzděláním). *Úroveň dokončeného vzdělání, a s tím související i příjmová*

situace respondenta, je druhým nejvýznamnějším faktorem vysvětlujícím rozdíly v odpovědích na danou otázku;

- respondenti spadající do věkových kategorií „Husákových dětí“ (30-44 let) se ve srovnání s ostatními více kloní k názoru, že starost o bydlení občanů je především či spíše záležitostí občana a jeho rodiny (64 % z nich); naopak nejstarší respondenti (60 a více let) s tímto postojem souhlasí významně méně (55 % z nich);
- ženatí respondenti/vdané respondentky se na rozdíl od rozvedených či vdovců/vdov více kloní k názoru, že starost o bydlení je spíše záležitostí občana a jeho rodiny (tento názor zastává 64 % ženatých/vdaných, zatímco pouze 50 % vdovců/vdov a 56 % rozvedených);
- respondenti, kteří se na škále pravice-levice zařadili spíše či zcela k pravici inklinují k názoru, že starost o bydlení občanů je především záležitostí občana a jeho rodiny (71 % z nich), naopak u respondentů sebezaražených do levé části politického spektra (spíše či zcela) daný názor zastává jen 53 % z nich.

Tabulka 2 uvádí rozložení odpovědí na otázku po státní regulaci bytového trhu. Celých 48 % respondentů z těch, kteří na danou otázku odpověděli, si myslí, že by stát měl trh s bydlením regulovat rozhodně či spíše více než dosud; opak si myslí jen 14 % z nich. ***Zajímavé je, že ačkoliv mezi roky 2001 a 2013 významně vzrostl podíl dotázaných, kteří se domnívají, že starost o bydlení občanů je spíše soukromou záležitostí rodiny, nesnížil se ve stejném období podíl dotázaných, kteří požadují větší regulaci trhu ze strany státu:*** v roce 2001 byl podíl respondentů, kteří se domnívali, že by stát měl trh s bydlením regulovat více než dosud, 44 % (v roce 2013 48 %) a podíl respondentů, kteří zastávali opak, činil 19 % (v roce 2013 14 %).

Z důvodu omezeného prostoru nebylo možné se ve výzkumu věnovat všem možným intervencím státu v oblasti bydlení; posun k liberálnějším postojům ohledně odpovědnosti za zajištění bydlení však zřetelně nesouvisí s regulatorní rolí státu, kterou i dnes považují čeští občané za důležitou. Menší regulaci trhu ze strany státu si přejí významně více zejména respondenti žijící ve vlastních rodinných domech (16 % respondentů žijících ve vlastním rodinném domě, a to zejména na venkově, zatímco pouze 10 % respondentů žijících v soukromém nájemném bydlení) a respondenti sebezaražení na pravou část politického spektra (20 % z těch, kteří sebe řadí zcela či spíše k pravici, zatímco pouze 11 % z těch, kteří sebe řadí zcela či spíše k levici).

Na to, co by regulaci mělo podléhat, odpověděla následující baterie otázek. Tabulka 3 uvádí procentuální zastoupení odpovědí na otázku, zdali by stát měl regulovat ceny stavebních materiálů. Podíl respondentů, kteří se domnívají, že by stát měl regulovat ceny stavebních materiálů, se mezi roky 2001 a 2013 podstatně snížil (z 62 % na 51 %), ale stále zůstává vysoký. Takovou formu státní regulace podporují mnohem více dotázaní vyššího věku (57 % starších 60 let, ale jen 46 % ve věku 30-44 let), s nižší úrovní ukončeného vzdělání (57 % dotázaných se základním nebo učňovským vzděláním, ale jen 40 % dotázaných s ukončeným vysokoškolským vzděláním), z venkova (54 % dotázaných z venkova a malých obcí, ale jen 44 % dotázaných z měst s více než 100.000 obyvateli) a ti, kteří se svými politickými postoji řadí k levé části politického spektra. ***Regulaci cen stavebních prací tak považují za důležitou zejména respondenti z menších obcí a venkova, do velké míry žijící ve vlastních rodinných domech.***

Tabulka 4 uvádí procentuální zastoupení odpovědí na otázku po státní regulaci cen domů a bytů při jejich prodeji. I v tomto případě se mezi roky 2001 a 2013 snížil podíl respondentů, kteří mají názor, že by stát měl regulovat ceny domů a bytů při jejich prodeji (z 57 % na 50 %); zároveň se však v tomto období posílily vyhraněné názory: v roce 2013 zvolila větší část dotázaných odpovědi „rozhodně ano“ nebo „rozhodně ne“, než tomu bylo v roce 2001 (názorně to ukazuje Tabulka 4). ***Odpovědi na tuto otázku do velké míry reflektují současnou pozici respondenta na trhu s bydlením a názor na tento problém se tak stává předmětem střetu mezi vlastníky a nájemníky bydlení: tento střet se navíc v čase vyostřuje vyhraněnějšími postoji obou stran. Zatímco vlastníci bydlení se podobné regulaci brání, nájemníci ji, v souladu se svými zájmy, obhajují.*** tuto formu regulace podporuje „jen“ 46 % vlastníků domů a 47 % vlastníků bytů, avšak 53 % nájemníků soukromých bytů a 59 % nájemníků obecních bytů. Rozhodná podpora regulace cen je dále patrná nejvíce mezi respondenty nad 60 let, se základním vzděláním, vdovci/vdovkami a respondenty s jasnou levicovou politickou orientací.

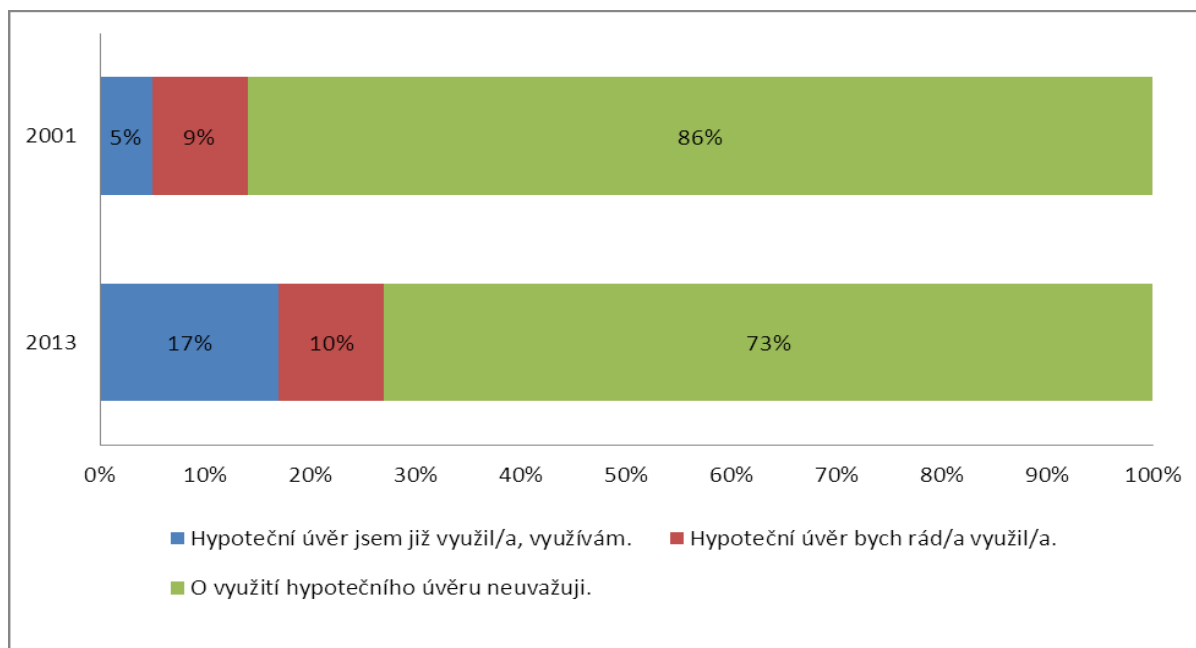
Odpověď na otázku po regulaci výše nájemného je se stejnou intenzitou předmětem střetu mezi nájemníky a vlastníky bydlení jako odpověď na otázku předcházející, a i zde se v čase tento střet, i když méně výrazně, vyostřuje. Mezi roky 2001 a 2013 se snížil podíl respondentů, kteří se domnívají, že by stát měl regulovat výši nájemného (ze 78 % na 69 %); procentuální zastoupení odpovědí uvádí Tabulka 5. Regulaci výše nájemného podporují zejména nájemníci soukromých (77 %) a obecních (76 %) nájemních bytů, zatímco vlastníci bytů (68 %) a vlastníci rodinných domů (67 %) ji podporují významně méně. Je nutné ovšem podotknout, že otázka regulace nájemného může mít nejrůznější podobu a její podpora i mezi vlastníky bydlení je relativně vysoká. Podobně jako v předcházejícím případě regulaci nájemného podporují zejména dotázaní nad 60 let (76 %), se základním vzděláním (75 %), vdovci/vdovky (77 %) a dotázaní s vyhraněnou levicovou politickou orientací. ***Podpora regulace výše nájemného tak i v roce 2013 zůstává velmi vysoká.***

Další dvě otázky výzkumu z roku 2013 zjišťovaly podrobněji postoje k ukončené deregulaci nájemného – tyto otázky však logicky nelze srovnat s otázkami z výzkumu v roce 2001. Jak ukazuje Tabulka 6, v roce 2001 se většina dotázaných (82 %) domnívala, že deregulace nájemného byla nutná, nicméně velká část z nich (56 %) byla kritická ke způsobu, jakým byla deregulace nájemného prováděna. Není proto překvapením, že se v roce 2013, jak ukazují tabulky 7 a 8, jen 44 % respondentů domnívalo, že deregulace nájemného pomohla k lepšímu fungování trhu bydlení v naší zemi a 50 % respondentů, že to byl krok správným směrem. ***Česká populace v postojích k regulaci a deregulaci nájemného zůstává rozdělená na dvě přibližně stejné skupiny: vlastníci domů (oproti nájemníkům v bytech soukromých pronajímatelů) a lidé s vysokoškolským ukončeným vzděláním (oproti lidem se základním vzděláním) se významně více domnívají, že deregulace napomohla fungování trhu bydlení a zejména pak že byla krokem správným směrem*** (54 % vlastníků rodinných domů oproti 39 % nájemníků v bytech soukromých pronajímatelů; 57 % respondentů s ukončeným vysokoškolským vzděláním oproti 44 % respondentů se základním vzděláním).

V otázce regulace cen energií se ukazuje spíše shoda napříč různými skupinami respondentů. Procentuální zastoupení odpovědí na danou otázku uvádí tabulka 9. I v případě této otázky došlo mezi roky 2001 a 2013 ke snížení, ovšem mírnému, podílu respondentů podporujících danou formu regulace: v roce 2001 si 87 % respondentů myslelo, že by stát měl regulovat výši poplatků za energie spojené s bydlením, zatímco v roce 2013 mělo stejný názor 81 % respondentů. ***K regulaci cen za energie se totiž hlásí i velká část k jiným typům regulací skeptických obyvatel rodinných domků: mezi dotázanými z různých právních či fyzických***

forem bydlení nejsou v tomto případě žádné významnější rozdíly. Graf 7 pak přehledně shrnuje odpovědi respondentů na různé formy regulace v roce 2001 i 2013.

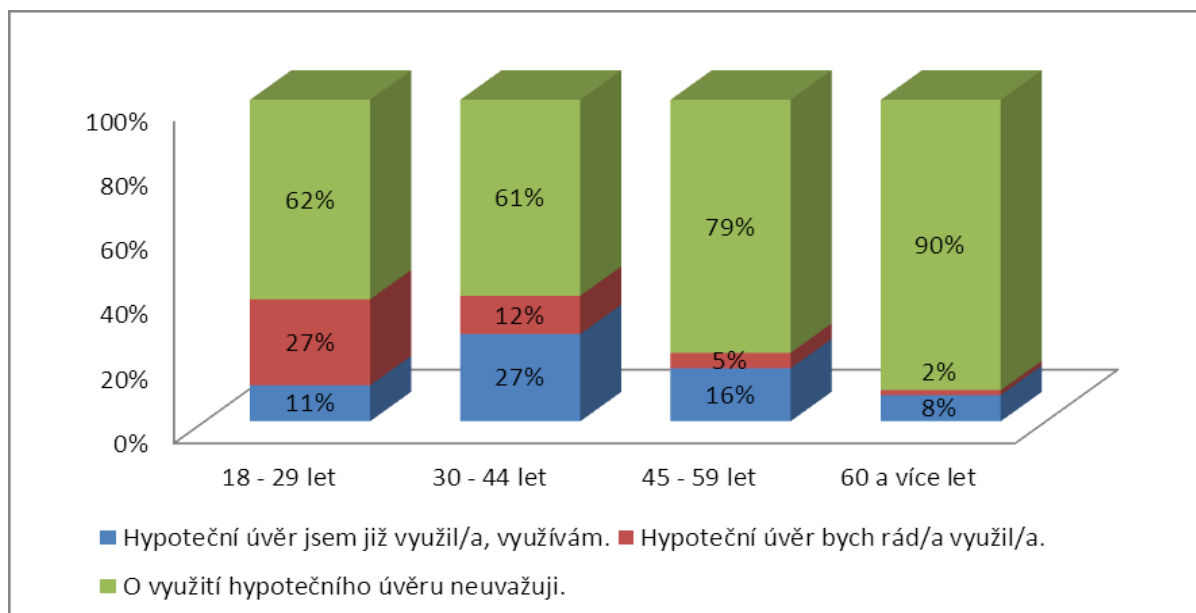
Graf 1: Využití hypotečního úvěru v letech 2001 a 2013

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3220; *Postoje k bydlení 2013*; N = 2994.

Otázka: *Lidé, kteří si pořizují nemovitost do osobního vlastnictví, k tomu často využívají hypoteční úvěr. Který z následujících výroků podle Vás odpovídá nejlépe Vaší situaci?*

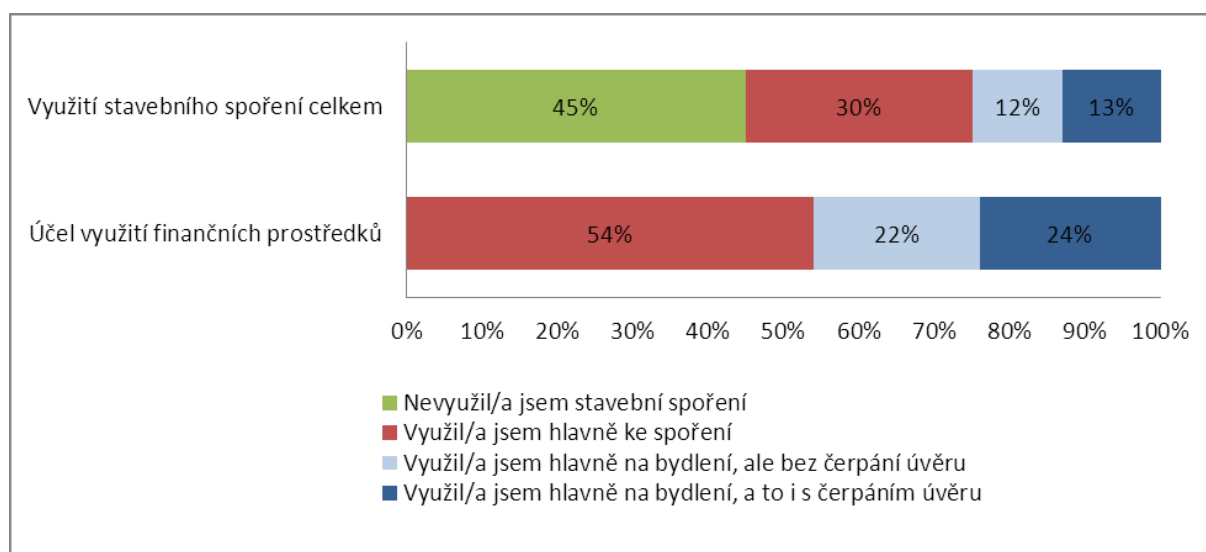
Graf 2: Využití hypotečního úvěru podle věku (2013)

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*; N = 2982.

Otázky: *Lidé, kteří si pořizují nemovitost do osobního vlastnictví, k tomu často využívají hypoteční úvěr. Který z následujících výroků podle Vás odpovídá nejlépe Vaší situaci?/// Kolik je Vám let?*

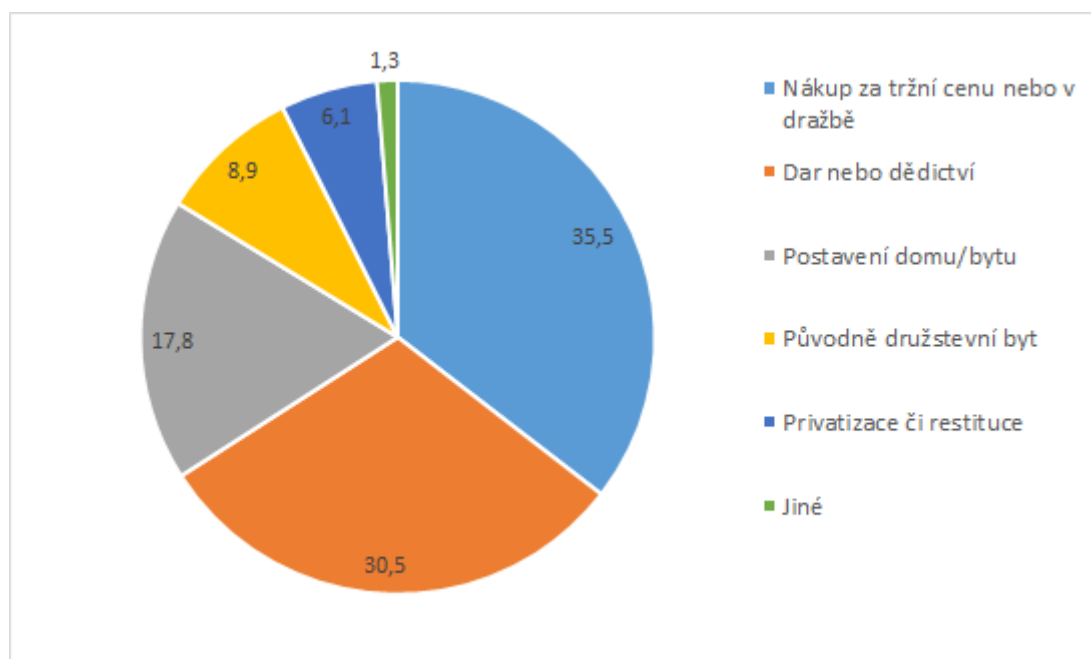
Graf 3: Využití stavebního spoření celkem a účel využití stavebního spoření (2013)

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*; N = 2986 / 1653.

Otázka: *Jinou možností než hypoteční úvěr je stavební spoření. Řekněte, prosím, zda jste jej v minulosti využil/a a za jakým účelem.*

Graf 4: Způsob nabytí vlastního bydlení (2013)

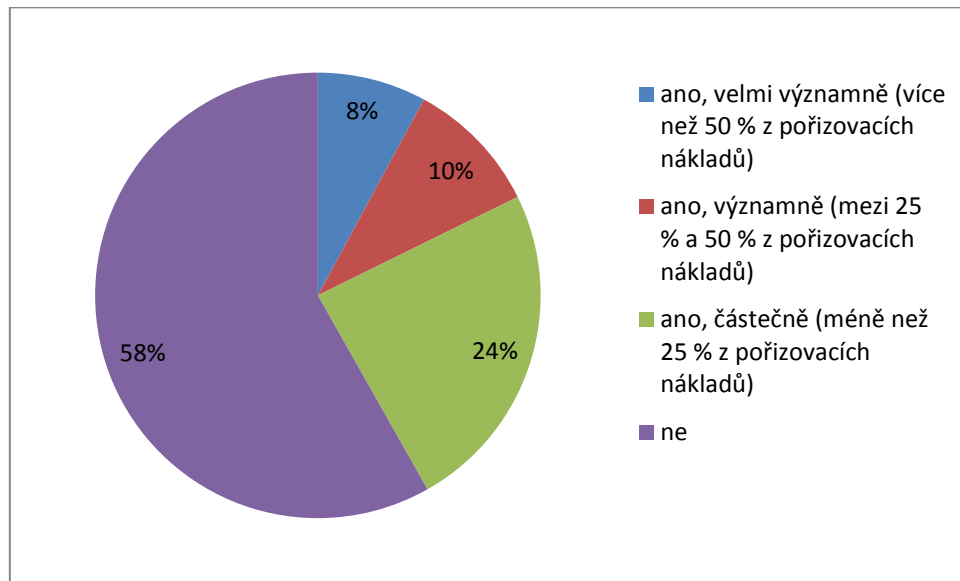

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*; N = 1976

Otázka: *Jakým způsobem jste získal dům / byt, ve kterém dnes bydlíte?*

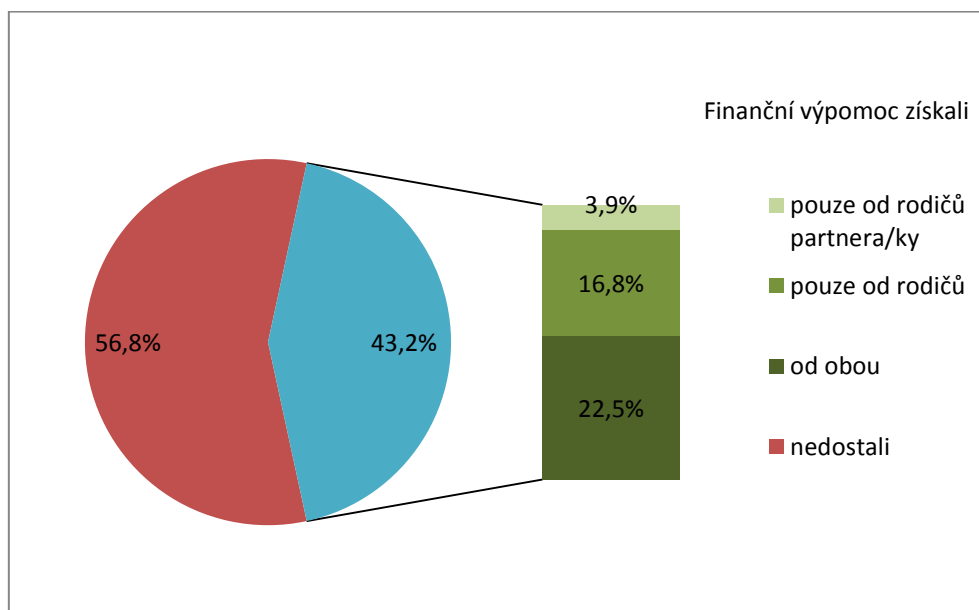
Graf 5: Finanční výpomoc příbuzných při pořízení vlastního bydlení (pro ty, kteří si byt / dům koupili za tržní cenu či postavili), 2013

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*; N = 1050.

Otázky: *Přispěli vám na pořízení Vašeho prvního vlastního bydlení finančně Vaši rodiče, prarodiče nebo jejich příbuzní? // Jakým způsobem jste získal dům/byt, ve kterém dnes bydlíte?*

Graf 6: Mezigenerační finanční výpomoc s nákupem vlastního bydlení (2013)

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*; N = 1967.

Otázky: *Přispěli vám na pořízení Vašeho prvního vlastního bydlení finančně Vaši rodiče, prarodiče nebo jejich příbuzní? /// Otázky: Přispěli vám na pořízení Vašeho prvního vlastního bydlení finančně rodiče, prarodiče partnera / partnerky nebo jejich příbuzní?*

Tabulka 1: Starost o bydlení občanů je:

	Četnosti 2001 (%)	Četnosti 2013 (%)
především soukromou záležitostí každého občana a jeho rodiny	17,9	30,8
spíše soukromou záležitostí každého občana a jeho rodiny	26,0	29,5
záležitostí jak občana a jeho rodiny, tak i státu nebo obce, ve které žije	46,9	33,0
spíše záležitostí státu nebo obce, ve které žije	5,3	4,2
především záležitostí státu nebo obce, ve které žije	2,5	2,1
neví/odmítl(-a)	1,4	0,4
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3.513; *Postoje k bydlení 2013*, N = 3.003.

Otázka: Který z následujících pěti výroků vystihuje nejlépe Váš názor? Starost o bydlení je...

Tabulka 2: Domníváte se, že by stát měl regulovat trh s bydlením více nebo méně než v současnosti?

	Četnosti 2001 (%)	Četnosti 2013 (%)	Četnosti 2001 bez chybějících (%)	Četnosti 2013 bez chybějících (%)
Rozhodně více	11,4	14,4	13,0	14,5
Spíše více	27,4	33,4	31,3	33,8
Stejně jako doposud	32,2	36,8	36,7	37,2
Spíše méně	12,4	10,9	14,1	11,0
Rozhodně méně	4,3	3,5	4,9	3,5
Neví/odmítl(-a)	12,2	1,1		
Celkem	100,0	100,0	100,0	

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3.129; *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.970.

Tabulka 3: Domníváte se, že by stát měl regulovat ceny stavebních materiálů?

	Četnosti 2001 (%)	Četnosti 2013 (%)	Četnosti 2001 bez chybějících (%)	Četnosti 2013 bez chybějících (%)
Rozhodně ano	20,0	21,1	21,8	21,4
Spíše ano	36,7	29,5	40,0	29,9
Spíše ne	24,8	29,3	27,1	29,7
Rozhodně ne	10,2	18,7	11,1	18,9
Neví/odmítl(-a)	8,3	1,3		
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3.268; *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.963.

Tabulka 4: Domníváte se, že by stát měl regulovat ceny domů a bytů při jejich prodeji?

	Četnosti 2001 (%)	Četnosti 2013 (%)	Četnosti 2001 bez chybějících (%)	Četnosti 2013 bez chybějících (%)
Rozhodně ano	18,0	21,5	19,2	21,8
Spíše ano	35,0	27,5	37,4	27,9
Spíše ne	28,6	28,8	30,6	29,3
Rozhodně ne	12,0	20,7	12,9	21,0
Neví/odmítl(-a)	6,5	1,5		
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3.334; *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.958.

Tabulka 5: Domníváte se, že by stát měl regulovat výši nájemného?

	Četnosti 2001 (%)	Četnosti 2013 (%)	Četnosti 2001 bez chybějících (%)	Četnosti 2013 bez chybějících (%)
Rozhodně ano	25,0	33,4	26,6	33,8
Spíše ano	48,2	35,1	51,2	35,6
Spíše ne	15,8	21,0	16,8	21,3
Rozhodně ne	5,1	9,1	5,5	9,3
Neví/odmítl(-a)	5,9	1,4		
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3.354; *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.961.

Tabulka 6: Postoje k regulaci nájemného, 2001

	Četnosti (%)	Četnosti bez chybějících (%)
Deregulace nájemného byla nutná a byla prováděna dobře.	15,6	22,3
Deregulace nájemného byla nutná, ale způsob, kterým byla prováděna, byl špatný.	41,5	59,4
Deregulace nájemného nebyla nutná.	12,7	18,2
Neví/odmítl(-a)	30,2	
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 2.489.

Otázka: V ČR probíhala od počátku 90. let deregulace (postupné uvolňování) nájemného. Který z následujících výroků vystihuje nejlépe Váš názor na tuto deregulaci?

Tabulka 7: Postoje k regulaci nájemného (dopad na trh), 2013

	Četnosti (%)	Četnosti bez chybějících (%)
Rozhodně ano	7,4	7,5
Spíše ano	36,1	36,6
Spíše ne	41,8	42,4
Rozhodně ne	13,3	13,5
Neví/odmítl(-a)	1,4	
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.961.

Otázka: V minulém roce skončila v ČR deregulace nájemného. Myslíte si, že deregulace nájemného pomohla k lepšímu fungování trhu bydlení v naší zemi?

Tabulka 8: Postoje k regulaci nájemného (krok správným směrem), 2013

	Četnosti (%)	Četnosti bez chybějících (%)
Rozhodně ano	9,0	9,1
Spíše ano	40,6	41,2
Spíše ne	38,9	39,5
Rozhodně ne	10,1	10,2
Neví/odmítl(-a)	1,4	
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.960.

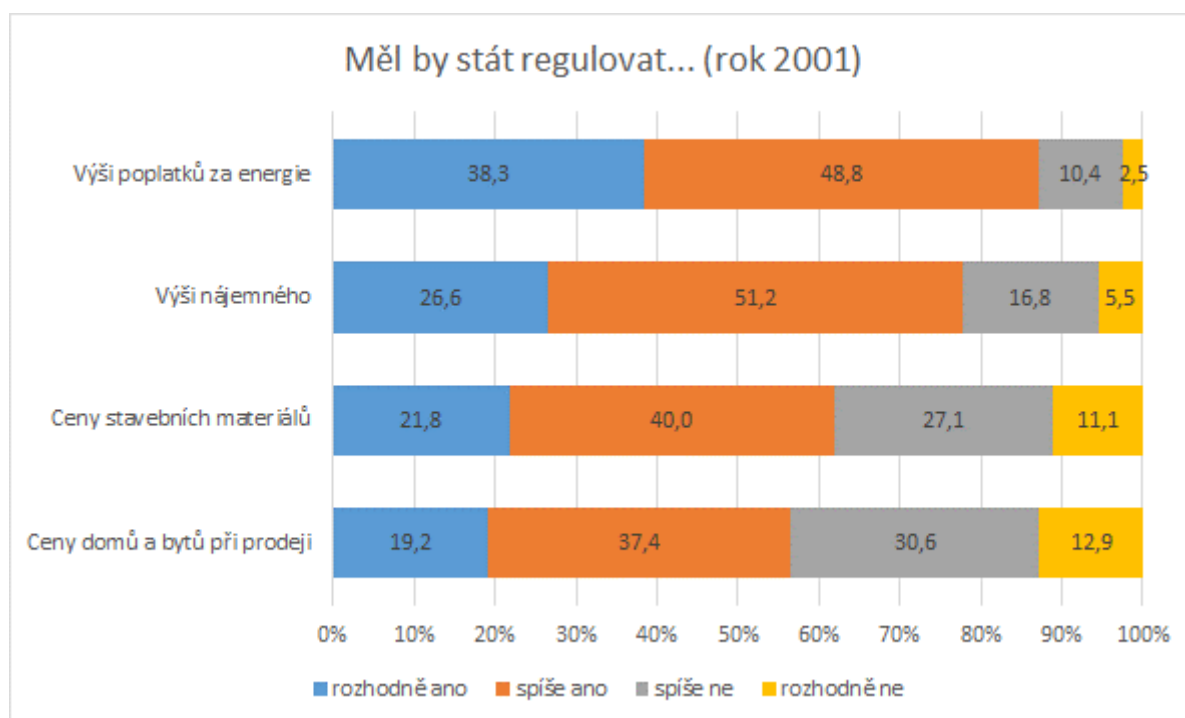
Otázka: Byla deregulace nájemného, podle Vašeho názoru, spíše krok správným směrem nebo spíše krok špatným směrem?

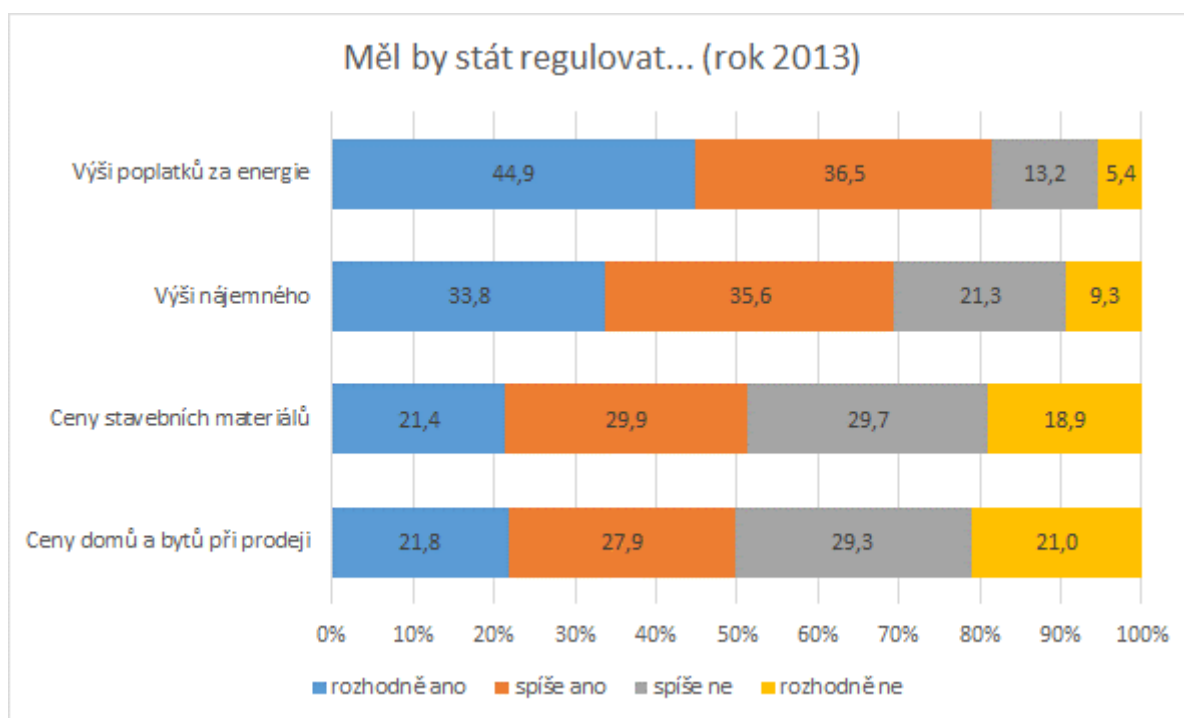
Tabulka 9: Domníváte se, že by stát měl regulovat výši poplatků za energie spojené s bydlením (elektrina, plyn, teplo)?

	Četnosti 2001 (%)	Četnosti 2013 (%)	Četnosti 2001 bez chybějících (%)	Četnosti 2013 bez chybějících (%)
Rozhodně ano	36,7	44,5	38,3	44,9
Spíše ano	46,8	36,1	48,8	36,5
Spíše ne	10,0	13,0	10,4	13,2
Rozhodně ne	2,4	5,3	2,5	5,4
Neví/odmítl(-a)	4,1	1,1		
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001*, N = 3.354; *Postoje k bydlení 2013*, N = 2.961.

Graf 7: Podpora různých forem státní regulace na trhu bydlení (2001 a 2013)

Zdroj: *Postoje k bydlení 2001, Postoje k bydlení 2013.*